

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1ο απόσπασμα: ΠΛΑΤΩΝ Πρωταγόρας 320c-321b

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείζαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεΐ καὶ Ἐπιμηθεΐ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὄπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῶδε αὐτῶ αὐτὰ ἔσφριζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀίστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ρίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζῶων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομενοῖς ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

2ο απόσπασμα: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, Α 1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὀρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπος ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἢ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἢ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες, με βάση τα δύο δοθέντα αποσπάσματα, και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 5):

1. Οι θεοὶ αποφασίζουν για την στιγμή δημιουργίας των θνητῶν γενῶν.
2. Τα θνητὰ γένη δημιουργοῦνται αποκλειστικά ἀπὸ γῆ καὶ φωτιά στο εσωτερικό της γῆς.
3. Ο Ἐπιμηθεὺς ζήτησε ἀπὸ τον Προμηθεὰ να αναλάβει ο ἴδιος τὴν διανομὴ καὶ τὴν ἐπιθεώρηση.
4. Η δημιουργία των πόλεων δεν απαιτεῖ τὴ συμβολὴ του ἀνθρώπου.
5. Το αἶσθημα δικαίου διασφαλίζει τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία των πόλεων.

A2. Να γίνει η αντιστοίχιση (ένα στοιχείο της στήλης B περισεύει, μονάδες 2):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
<ol style="list-style-type: none">1. Σωματική αδυναμία2. Σαρκοφάγα είδη3. Καύματα4. Μικρό μέγεθος	<ol style="list-style-type: none">α. τάχειβ. κατάγειον οΐκησινγ. ὀλιγογονίανδ. πολυγονίανε. πυκναῖς θριζῖν

A3. Να εντοπίσετε τον όρο στον οποίο αναφέρεται καθεμία από τις υπογραμμισμένες αντωνυμίες (μονάδες 3):

- Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως
- τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσφζεν
- οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα

B1. Απαντήστε με βάση το 2ο απόσπασμα: α) Ποιος είναι ο ρόλος της φύσης και του ανθρώπου στη δημιουργία των πόλεων ;

β) Πώς καταδεικνύει ο Αριστοτέλης την αναγκαιότητα της δικαιοσύνης και του νόμου για τον άνθρωπο και, κατ' επέκτασιν, τις κοινωνίες;

Μονάδες 10 (5 και 5)

B2. Μελετώντας το 1ο απόσπασμα και το παρακάτω παράλληλο κείμενο (Δωδέκατο σονέτο του ποιητή Κωστή Παλαμά), να συγκρίνετε τις κοσμογονικές αναφορές που εντοπίζονται σε αυτά.

Κωστής Παλαμάς [Πατρίδες]

Πατρίδες! Αέρας, γη, νερό, φωτιά! Στοιχεία
αγάλαστα, και αρχή και τέλος των πλασμάτων,
σα θα περάσω στη γαλήνη των μνημάτων,
θα σας ξαναβρώ, πρώτη και στερνή ευτυχία!

Αέρας μέσα μου ο λαός των ονειράτων
στον αέρα θα πάει· θα πάει στην αιωνία
φωτιά, φωτιά κι ο λογισμός μου, τη μανία
των παθών μου θα πάρ' η λύσσα των κυμάτων.

Το χωματόπλαστο κορμί χόμα και κείνο
αέρας, γη, νερό, φωτιά θα ξαναγίνω,
κι απ' των ονείρων τον αέρα, κι απ' την πύρα

του λογισμού, κι από τη σάρκα τη λιωμένη,
κι απ' των παθών τη θάλασσα πάντα θα βγαίνει
ήχου πνοή, παράπονο, σαν από λύρα.

Μονάδες 10

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά, ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
- β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
- γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
- δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
- ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

1 - 2 - 3 - 4 - 5 -

Μονάδες 10

B4. Α) Να βρείτε στο πρώτο απόσπασμα ένα ομόρριζο για κάθε λέξη:

διαμοιρασμός, διάδημα, σκεπτικός, πρόσληψη, εισιτήριο, θεραπετικός.

Β) Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό για κάθε μετοχή του αποσπάσματος:

ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῴων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα.

Μονάδες 10 (6 και 4)

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 35c-d

Εισαγωγή

Απολογούμενος στην Ηλιαία, ο Σωκράτης ανασκεύασε τις εναντίον του κατηγορίες και αναφέρθηκε στο *δαιμόνιον*, τη φωνή που άκουγε μέσα του και τον εμπόδιζε να ασχοληθεί με τα κοινά. Αφού τόνισε την εναρμόνιση λόγων και έργων του και καθόρισε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ως δασκάλου, ο Σωκράτης περνά στον επίλογο της κύριας απολογίας του και εξηγεί γιατί αρνείται να ικετεύσει για την αθώωσή του.

Αδίδακτο Κείμενο

Οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι, ὧ ἄνδρες, δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν τὴν ζημίαν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ ὁμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῆ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. Οὐκ οὐκ χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν οὐθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι· οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. Μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μήτε ἠγοῦμαι καλὰ εἶναι μήτε δίκαια μήτε ὄσια, ἄλλωστε μέντοι νῆ Δία καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Μελήτου τουτουῖ. Σαφῶς γὰρ ἂν, εἰ πείθοιμι ὑμᾶς, θεοὺς ἂν διδάσκοιμι μὴ ἠγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι, καὶ ἀπολογούμενος κατηγοροῖην ἂν ἑμαυτοῦ, ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. Ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ κρίναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφραστεί στα νέα ελληνικά το παραπάνω απόσπασμα.

Μονάδες 20

2. Ποιες είναι, κατά τον Σωκράτη, οι προϋποθέσεις για την ορθή διεξαγωγή μιας δίκης;

Μονάδες 10

3. α) ὁμώμοκεν, ἀπολογούμενος, κάθηται, ἀξιοῦτε: Να γράψετε το απαρέμφοτο στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

β) Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

ὁμόμοκεν: ο ίδιος τύπος στην Οριστική Ενεστώτα

δεῖσθαι: το γ' ενικό Οριστικής Παρατατικού

κατηγορίην: ο ίδιος τύπος στον Μέλλοντα

Δία: η ονομαστική ενικού

ἀποφεύγειν: το β' ενικό Προστακτικής Αορίστου β'

ἄριστα: ο ίδιος τύπος στον θετικό και συγκριτικό βαθμό.

γ) «νομίζω τε γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδείς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοὶ τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.»

i) Να μεταφέρετε τα ρήματα σε παρελθοντική χρονική βαθμίδα διαρκείας.

ii) Να εντοπίσετε 3 αντωνυμίες διαφορετικού είδους και να τις αναγνωρίσετε γραμματικά.

Μονάδες 10

4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι όροι: **χαριεῖσθαι, πράττειν, τῶν κατηγορῶν, μοι (το πρώτο), τοιαῦτα.**

β) «καὶ ἀπολογούμενος κατηγοροῖν ἄν ἐμαντοῦ»: Να αναγνωρίσετε το είδος του ἄν και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

γ) «καὶ ὁμόμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους.»

- Να μετατραπεί στον ευθύ λόγο και
- Να αναγνωριστεί το είδος του υποθετικού λόγου που λανθάνει.

Μονάδες 10

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!